

Itäkarjalaisia urheilijoita.

I.

Aikaisempina kesinä vietetyissä karjalaisten urheilukisoissa ovat muutamat puhujat esityksissään koskelleet kysymystä rajantakaisten karjalaisten mahdollisuuksista kehittyä hyväksi urheilijoiksi. Tämä tarkastelu on tapahtunut pääasiassa toteamalla ne hyvät edellytykset, joita karjalaisilla on kehittyäkseen korkealle urheilutasolle. Kaikki nämä mieltymät ovat vieneet samaan myönteiseen tulokseen. Itäkarjalaisilla on aivan samat edellytykset kuin muillakin suomalaisilla kehittyä järjestyneen harjoituksen avulla huippu-urheilijoiksi.

Kokemus myöskin vahvistaa tätä olettamusta. Urheiluharrastukset karjalaisten keskuudessa ovat vasta viime ajan ilmiöitä. Ei niin ajatellen, etteivätkö jo esi-isämme olisi urheilleet ja kilpailleetkin kestävyudessa ja ruumiillisessa kuntoisuudessa rinnan henkisten harrastusten kanssa, vaikkakin sen aikuiset voimainkoetukset olivat suurimmaksi osaksi toisia kuin nykyään. Kyllä ennenkin koetettiin ruumiillista etevämyyttä sylipainissa, soudussa, kyykänlyönnissä, kivenheitossa, hiihdossa, mäenlaskussa, miätshyn eli osriikan lyönnissä, juoksussa, käve-

lemisessä, sormikoukun tai väkikapulan vedossa — mainitakseni muuamia äkkiä mieleeni tulleita urheilulajeja, joissa varsinainen kilpailu saattoi tulla kysymykseen. Vaikka näin on ollut ja vaikka jokin täällä kauemmin elänyt karjalainen onkin innostunut urheiluun ja saanut melkoisia tuloksiakin aikaan, niin siitä huolimatta varsinainen urheiluharrastus karjalaisten keskuudessa on viime vuosien tulos. Seuraavassa on tarkotus lyhyesti selostaa muutamien pitemmälle päässeiden karjalaisten urheilijoiden urheilusaavutuksia. Tällöin on ensiksi mainittava

Pekka Tiilikainen,

jonka nimi on täällä Suomessa hyvin tunnettu, mutta harvat tietävät, että Pekka on itäkarjalaisten, Jyväskylästä kotoisin olevan kauppamatkustaja Mikko Tiilikaisen poika. En ole huomannut kertaakaan niissä monissa ylistyskirjoituksissa, joita urheilu- ja päivälehdissä on hänen hyvistä uimatuloksista ollut, mainittavan Pekan karjalaisesta syntyperästä. Kukapa sitä on niin tarkkaan mahtanut kysyäkään. Tiedustellaan vain ihmetellen, kuka on Pekka Tiilikainen ja tyydytään vastaukseen: hän on nuorukainen — 19 vuotta —, joka vasta varsinaisesti viime vuoden aikana herätti huomiota

hakusanoina aakkosjärjestyksessä. Kunkin nimen (ja sen lyhyen alkujuuriosituksen) jälkeen seuraavat nimestä pääasiassa *muodollisesti, äänneellisesti* helposti johdettavat uudet karjalaiskäytännöt tai puhtaasti suomalaiset nimet. — Kaikki paikannimiäiheet, lukuunottamatta muutamiin heimoalueihin viittaavia, on jätetty pois, samoin laajasuuntaisemman sukunimiluettelon antaminen.

Nämä *uudet sukunimet* esiintyvät *toisessa sarjassa* aakkosjärjestyksessä.

Vanhat ristimänimet esitetään toisen osan *ensi sarjassa* aakkosjärjestyksessä *hakusanoina* nimien alkuperäisin muodoin (ei siis venäläisin silloin kun nimi ei ole alkuperältään venäläinen), joiden jälkeen seuraa nimi venäläisessä ja myös karjalaisessa kansanomaisessa muodossa, milloin nimellä tämä on, sekä usein myös nimen alkuperä.

Tässä suhteessa on suurta apua saatu aikakauslehti Aamun Koiton julkaisemasta «Kr.-katolisen kirkon kirkkokalenterissa esiintyvien nimien Aakkosluettelosta» (pain. 1918). Kunkin nimen jälkeen seuraavat ehdotukset *uusiksi karjalaisten ristimänimiksi*.

Nämä uudet ristimänimet ovat aakkosjärjestyksessä luettelon toisen osan toisessa sarjassa.

Esitetyt ristimänimet ovat luonnollisesti vain ehdotuksia, ja niiden käytäntöön ottohan riippuu kansan mieltymyk-

sestä ja sen papiston yhä suuremmasta kansallisesta suhtautumisesta. Mainita sopii, että Raja-Karjalan nuori papisto on jo varsin auliisti ryhtynyt kastetilaisuuksissa antamaan lapsille uusia, suomalaisempia nimiä.

Nimiä on, etenkin miesten nimiä, aivan liian paljon, mutta näin ensi yrityksessä on täytynyt laajalta kokeilla kansan mielteiden, vanhan tottumuksen, kielen luonteen ja uuden sivistyselämän luonnon pohjaa tässä kysymyksessä, joka on kaikkein yksityisluontoisimpia ja läheisimpiä. Kokemus luonnollisesti osoittaa, mitkä nimet tulevat yleisimmiksi ja vakinaisimmiksi, niin sanoaksemme perusnimiksi.

Tarkoitus olisikin, että Raja-Karjalan papisto, jolle tämä luettelo lähetetään kaikkiin seurakunnankanslioihin, kokeilisi nimiä käytännössä, ja asianomainen kirkon hallitus samalla ryhtyisi uusien nimien poimintaan kirkkokalenteriinsa, mikä synnyttäisi pysyvemmän asiantilan.

Nimissä on mikäli suinkin mahdollista koetettu säilyttää vanhoja juuria, milloin nimen alkuosassa, milloin sen yleisluonteessa, mikäli varsinkin on kysymys suurista sivistyspohjista juontuvista nimistä. Joskus on nimi muodostetut alkunimen merkityksestä. Karjalaisia kansanomaisia muotoja on koetettu ottaa huomioon niin paljon kuin suinkin mahdollista.

Iivo Härkönen.

hyvillä uimatuloksillaan ja joka useilla eri kilpailumatkoilla on alentanut Suomen ennätyksiä miltei joka kerta kuin on kilpaillutkin. Hänen tuloksensa ovat herättäneet huomiota ja ihailua. Olen Pekan tuntenut poikasesta asti ja sen vuoksi minäkin olen iloinnut hänen »tähdenlennostaan». Mieluinen tehtäväni onkin naputella paperille tietoja Pekasta. Sattui vielä niin hyvin, että hän tuli juuri parhaaseen aikaan luokseni, joten ei muuta kuin »mie Pekkua pakauttama». Hänellä oli kiire varsinaiseen työhönsä, joten »haastattelu» ei tullut pitkä, mutta monessa suhteessa mielenkiintoinen.

— Ehkäpä kerron aluksi parhaista saavutuksistani — aloitti haastateltava kertoa vaatimattomaan tapansa loistotuloksistaan: 100 m. matkalla on paras aikani 1,06,6 — 200 m. matkalla 2.27,5 — 400 m. matkalla 5.25,8 — 500 m. matkalla 6.56,7 ja 1500 m. matkalla 22.47,7. Näistä on 3 viimeksimainittua Suomen nykyisiä ennätyksiä ja 500 metrin tulos on parhaimpia Euroopassa. Omistan 2 henkilökohtaista ja viestin mestaruuden.

— Kyllähän minua on vesi vetänyt puoleensa pienestä pitäen. Rannalla sitä tuli poikasena kesäpäivät pulikoiduksi, vaikka tuloksista ei silloin ollut väliä. Uimisesta olen aina nauttinut ja iloinnut. Mutta on siitä ollut ainakin kerran harmiakin. Isä-ukko olisi kustantanut minut oppikoulussa pitemmällekin, mutta luonto veti kesällä rantaan ja saksassa tuli ehdot eikä siellä vedessä tullut kesän aikana saksaa muistetuksi niin välittömästi kuin Itämeri minut yhdistikin Saksaan, vaan jäivät ehdot suorittamatta ja eteen tuli juoksupojan ammatti.

— Varsinaisesti aloin järkipäisemmin uimaan v. 1927. Jo edellisessä kesänä olin suorittanut uimamaisteri- ja kandidaattitutkinnot. Varsin voimakkaan ja ratkaisevan sysäyksen sekä minun että muiden helsinkiläisten uimarien kehitykselle antoi Uimahallin valmistuminen. Tulokset olisivat varmaan pysyneet entisinä vaatimattomina, jollei olisi saatu tilaisuutta talvella harjoitella. Uiminenkin nim. vaatii säännöllistä harjoittelua. Tässä kerran — taisi olla viimeistä edellinen kesä — en uinut paljon ensinkään, vaan sensijaan pelasin ahkerasti pesäpalloa. Satuun sitten myöhemmin menemään Uimahalliin, jossa entiset uimatoverit vetelivät milloin mitenkään päin uima-altaan laidasta toiseen. Eräs heistä kutsui minut kilpailulle 400 m. matkalle. Suostuin arvelen kyllä voittavani, mutta vaikka kilpaveikko ui koko matkan pelkkää selkäuintia ja minä yritin parhaani miten taisin, jäin auttamattomasti järeille. Toiset olivat kehittyneet, minä taantunut. Päätinpä silloin mielessäni: annappas olla — — vielä tässä osat vaihtuvat. Rupesin taas säännöllisesti harjoittelemaan ja tein sen enimmäkseen salaa tovereiltani. Pian olin heidän tasolla ja ennätykset rupesivat rapisemaan.

— Mutta enpä kadu sitä, että silloin harjoitin pesäpalloa. Siinä nim. lihakset niin harjaantuivat, etteivät ne uinnissa yltään kipeentyneet, kun ne muuten tulevat hyvinkin kipeiksi. Minä antaisinkin toisille karjalaisille sen neuvon, että he kovasti harjoittelisivat pesäpallouutta, sillä se on erinomaista harjoittelua ei vain uimareille, vaan kaikillekin urheilijoille. M. m. mainio keihäänheittäjä Matti Järvinen, pikajuoksija Ilmari Helle ja mäenlaskija Paavo Nuotio ovat »ntisiä palloilijoita.

— Kovin kilpailu, missä olen koskaan ollut, oli viime kesänä Tukholmassa Pohjoismaiden uintikisoissa, jossa olin Suomen edus-

tajana. Siellä oli minulla Atterdayn kanssa tasaväkinen kilpailu 1500 m. matkalla. Kilpailu oli alusta alkaen kovaa. Koetimme kumpikin päästä toisistamme eroon, mutta niin vain kävi, että tulimme yhtäaikaan maaliin. Kilpailijani kuitenkin julistettiin voit-tajaksi suomalaisten vastalauseista huolimatta.

— Olen aina kuulunut Helsingin suomalaisten uimaseuraan Helsingin Uimareihin. Olen sitä kilpailuissa edustanut ja sen palveluksessa kesäisin uimaopettajana ollut. Mutta miksi ei uintia ole otettu karjalaisten kisaohjelmaan, kysäsee haastateltava kesken kaikkea? Selitän asian ja teen vastakysymyksen: »Etköhän lähtisi, jollei tänä kesänä, niin myöhemmin karjalaiskisoihin näyttämään, mitenkä vedessäkin ihmisvoimin päästään menemään?» »Kyllä tulens», oli valmis vastaus. »En tiedä vielä varmaan, mitenkä tämän kesäiset kilpailuni ja matkani järjestyvät, joten tuloni kisoihin jäänee toiseen kertaan, mutta pidetään mielessä ja palataan uudelleen asiaan.»

— Lähimmistä suunnitelmistani ei ole paljon kerrottavaa. Kesän ajan tulen olemaan, kuten sanottu, seurani palveluksessa. Haluaisin uudelleen päästä ruotsalaisten kanssa kilpailemaan. Unkariin kyllä on päätetty tänä kesänä mennä, mutta miehiä ei ole vielä valittu, joten en tiedä, ketkä matkalle lähtevät. Tulevaisuuteni suunnitelmiin tietysti kuuluu edelleen parantaa tuloksiani. Luulen siihen pystyväni, sillä harjoituksissa olen jo nyt saanut entistä parempia aikoja. Niin — kultakello, kirikello varmaan menee toiselle miehelle.

Pakina loppu tähän. Kiitin itseni ja karjalaisten puolesta kunnan urheilijaa hänen antamista tiedoista ja neuvoista ja ajattelin sitten yksinjäätynä Unkarin matkaa: Pekka kai joutuu yhdeksi Suomen edustajaksi sinne. Hän edustaa Suomen värejä tuossa kaukaisessa heimomaassa. Se on kaunis ja kunniakas, vastuunalainen ja velvoittava tehtävä karjalaispojalle, mutta saavatkohan kaukaiset heimolaisemme millään tavalla tietää Pekan syntyperän? Mitähän olisi, jos Pekka ja muutkin karjalaiset urheilijat, jotka mahdollisesti tulevaisuudessa pääsevät kilpailemaan ulkomailla, kiinnittäisivät pienen pienet Itä-Karjalan värinauhut rintaansa. Se kiinnittäisi varmaan huomiota ja sen avulla voitaisiin tehdä asiamme tunnetuksi ulkomailla. Jo Venäjän vallan aikana tekivät suomalaiset urheilijat suuria palveluksia suomalaisuuden asialle ulkomailla. Tapahtuihan silloin niinkin, että kun suomalaisen voittaessa nostettiin tankoon Venäjän lippu — vieras lippu peitti silloin suomalaisten saavutukset, niin sen ohella nousivat joskus viiriin myöskin Suomen omat värinauhut. Tämä tietysti harmitti venäläisiä tavattomasti ja he tekivät voitavansa tällaisen tapauksen uusimisen estämiseksi. Mutta nythän me elämme toisena aikana. Ajattelevat suomalaiset varmaan mielellään näkisivät ja iloitsisivat siitä, että karjalaiset heidän opastaminaan voivat urheilusaavutuksillaan, kuten suomalaiset sekä ennen että vielä nytkin, palvella isiensä maata samalla kertaa kun he kunniakkaasti puolustavat Suomen värejä. Olisi hyödyksi, jos huomattavat karjalaisurheilijat täällä Suomesakin urheillessaan näyttäisivät samoilla Karjalan väreillä kuuluvansa karjalaisiin.

Sanat syytävi sanoja — lause toista tuodittavi... Ryntää päälle Pekka Tiilikainen! Enemmän vain kaltaisiasi! Sellaiset Karjalan pojat tuottavat kunniata ei vain itselleen ja edustamalleen seuralle, vaan ennenkaikkea Suomelle ja Karjalalle!

V. K.